

Věc: Posudek vedoucího diplomové práce Kristýny Kršňákové s názvem *Milan Kundera a téma pomsty v jeho románech*.

autor posudku: doc. Mgr. Jakub Češka, Ph.D.

Téma msty patří mezi stěžejní témata Kunderovy poetiky. Kolegyně Kršňáková pro něj našla interpretační klíč v konceptu resentimentu a mimetické touhy. Tímto se snažila zaujmout určitou jednotící perspektivu, která by jí umožnila nahlédnout rozličné podoby pomsty v jednotném rámci. Oba koncepty jsou s ohledem na Kunderovo dílo opodstatněné. S Girardovým postojem Kundera souhlasí a sám přiznává, že minimálně jeho povídka Doktor Havel po dvaceti letech budí dojem, že ji napsal právě podle Girardovy teze.

Jak resentiment, tak i Girardovo pojetí románu, sloužilo jako základní interpretační zakotvení celé práce. Z diplomové práce je patrné, že autorka se snaží soustavně resentiment jako motiv pomsty dokládat. Úvodní dílčí pasáž věnovaná resentimentu je ovšem oddělena od následného výkladu románů, neboť resentiment je u některých postav pouze zmiňován, aniž by byl více interpretačně objasněn. V kompozici práce je patrné odhlížení od centrálního tématu (resentimentu) například v pasážích, v nichž autorka představuje kompozici románu, přitom zohledňuje jak syžet tak i zvlášť fabuli. Jakou funkci ovšem tyto do jisté míry sumarizující a uvozující pasáže (kromě již zmíněného uvedení) v práci plní? Tímto postupem se autorka zříká pojednat zvolené téma napříč romány, čím by výklad získal na soudržnosti a přesvědčivosti. Jelikož autorka probírá jednotlivá díla postupně, nijak ji to nevede k tomu, aby jednotlivé případy resentimentu mezi sebou více porovnávala. Patrně to je dáno skromností autorky, která své parafráze a dílčí výklady opírá o sekundární literaturu, přitom by sama mohla vážněji vstoupit do vlastní interpretace a udělit jí směr a ráz. Oceňuji však citelný posun od původní představy o interpretačním stylu, kdy autorka vycházela ze slovníkového hesla, kterým zamýšlela „prosívát“ jednotlivé výskyty fenoménu msty v Kunderových románech.

Ve svém exegetickém úsilí zůstala bohužel na půli cesty, nepodařilo se jí totiž důsledněji využít zvolené koncepty při interpretaci literárního díla. Jistá interpretační nevyhraněnost a nedůslednost je patrná též ze závěru práce, ve kterém se nám ucelnějšího výkladu nedostane. S ohledem na citelný posun od původní podoby práce jsem uvažoval o známce velmi dobrá. Je třeba přiznat, že autorka není zcela důsledná ani při parafrázi románů, nepřesnými parafrázemi si ovšem také uzavírá interpretační cesty. Například úvodní situaci románu *Žert* parafrázuje následovně:

„Setkává se s dávným přítelem Kostkou, od něhož si vypůjčí byt na tajnou schůzku se ženou. Ta není dobrodružstvím, ale považuje ji za bezvýznamnou záležitost.“

On Kostku vyhledá, ne že by se s ním náhodně setkal. Proč mluvit o tajné schůzce, když má jít o „krásnou destrukci“? Byt si nevypůjčuje kvůli utajení, ale kvůli nevyhovujícímu hotelovému pokoji. Vypůjčení bytu totiž představuje jeden z kroků jeho svůdcovského aranžování atp. Dále autorka například píše: „Ludvík se dočkává spolužákova pohledu, ačkoliv nyní o něj nestojí“. Sice je jasné, co tím míní (pokud totiž porovnáme Pavlova ignoranci Ludvíka ve chvíli, kdy jej vyloučili ze strany), v parafrázované scéně je však důležité něco zcela jiného: Ludvík si chtěl podmanit Zemánka v příběhu pomsty, Zemánek si naopak podmanil Ludvíka právě tím, že dopředu o všem věděl, aniž by o tom měl Ludvík nejmenší tušení. Být pod dohledem a na někoho s uznáním pohlédnout, je něco jiného. Namísto splaceného zneuznání dostane se mu od Zemánka další pohany atp.

Na s. 36 užívá autorka metaforu resentimentálních brýlí, mohla by ji vysvětlit?

V kapitole věnované *Životu je jinde* píše autorka, že se v něm resentment nemusí zdát tak očividný, než v předchozím díle. Není tomu spíš naopak, a to již kvůli změně narativní situaci, kdy vypravěč z odstupů shlíží na neautentické prožívání maminky a jejího syna Jaromila? Není naopak lyrismus (v intencích, jak jej definuje Milan Kundera) právě příkladem resentmentu (světa urážených a ponižovaných)?

Mohla by autorka vysvětlit následující tvrzení?

„Zatímco Jaromil chce být absolutní, čtyřicátník vidí pouze nastavené zrcadlo.“ (s. 50)

„Z katalyzátorů vyznívají nové indicie pro pochopení básníka.“ (s. 51)

„Zemře mladý na následky svého lyrického věku.“ (s. 52)

„Podle mého názoru i nadále bude cítit resentment.“ (s. 65)

„Resentiment v Jakobovi probouzí trauma této zkušenosti, jakmile sleduje četu mužů lovící psy.“ (s. 68)

S ohledem na finální podobu práce navrhuji hodnotit předloženou diplomovou práci v rozmezí velmi dobře – dobře, známku udělit podle průběhu obhajoby (podle argumentovaného vyjasnění sporných tezí).

V Praze 15.6. 2023

doc. Mgr. Jakub Češka, Ph.D.